

חיי שרה

כותב הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל רבה של ירושלים, מפרשים מאמר חז"ל זה, שיש כאן רמז לאדם: כי החיים חולפים ועוברים חיש מהר, וכל ימי חייו כצל עובר וכענן כלה, כמטבע זה, אשר יש בו בחור ובתולה מצד זה, אבל מיד כאשר הופכים את המטבע לצידה השני, יש בה מיד זקן וזקנה.

ושלל לא יחסר "מכתב יד הגרצ"פ"

כבוד לזקנים

וְאֶבְרָהִם זָקֵן פָּא בְיָמָיו (כד, א)

עד אברהם לא היתה זקנה.....אתא אברהם בעי רחמי והוה זקנה שנאמר: ואברהם זקן (ב"מ פז).

עד דורו של אברהם אבינו לא ייחסו האנשים חשיבות לגילו של האדם אותם דורות לא העריכו אנשים, אלא הכח הטבעי והגופני של האדם. ממילא כיבדו יותר הצעירים והבחורים שבחבורה, ואילו מקומם של הזקנים נדחה הצידה. כך היה עד שבא אברהם, ולימד דעת את העם כי לא הכח הוא העיקר, כי אם החכמה וההתעסקות במושכלות, ומאז שהתפלל אברהם על כך, היתה זקנה בעולם. מאז עלה ערכה של הזקנה, וכבוד מיוחד ניתן לזקנים, אשר עליהם אמרו חז"ל: "כי כל זמן שמזקנים דעתם מתוספת עליהם" (שבת קנב).

טללי אורות בשם "מי זהב"

למה ביקש רק מעט מים?

וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאִינִי נָא מְעַט מַיִם מִפְּדֵךְ (כד, יז)

בעת שהתפלל אליעזר להקב"ה שימציא לו אשה ליצחק, אמר: "והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה.....", כלומר יבקש ממנו שיעור שתיה, אך בפועל בעת שראה את רבקה אמר לה: "הגמיאני נא מעט מים מכרך", פחות משיעור שתיה, וכל כך למה? מבאר ה"פרי מגדים" ב"משבצות זהב" (או"ח סי' קסז סק"ז) בדרך צחות. אליעזר ביקש לנסות ולבחון את חכמתה של רבקה. הרי הדין הוא שאסור לאדם לאכול קודם בהמתו, אבל לשתות מותר לו, כפי שלומדים מפרשה זו שתחילה שתה אליעזר ואחר כך גמליו. בתפילתו להקב"ה ביקש אליעזר לנסותה האם היא יודעת דין זה שהאדם קודם בשתיה לבעלי חיים, באומרו: "ואמרה שתה וגם גמליך אשקה", בפועל, כאשר פגש את רבקה, רצה לנסותה יותר. כיון שיש מקום להסתפק, אולי רק בטעימה קודם האדם לבהמה, אבל אם האדם מבקש לשתות, שמא אז הבהמה קודמת לו, לכן אמר לה בלשון "הגמיאני נא מעט מים",

אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה

וַיְהִי תַיִי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשָׁבַע שָׁנָיִם שָׁנָיִם תַּיִי שָׂרָה (כג, א)

יש להבין מהו כפל הלשון, "וַיְהִי תַיִי שָׂרָה", "שָׁנָיִם תַּיִי שָׂרָה". כך יש לפרש, אמרו חז"ל שע"י בשורת העקידה פרחתה נשמתה של שרה ומתה, והנה לפי"ז יעלה על דעתנו לומר שמתה קודם זמנה ולא השלימה שנותיה הקצובים לה, והרי הקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש? לזה חזרה התורה ואמרה "שָׁנָיִם תַּיִי שָׂרָה", להודיע שאלו הן שנותיה הקצובות לה ולא נחסר מהם מאומה. והוא מה שדרשו חז"ל על שרה אמנו את הפסוק "יודע ה' ימי תמימים" כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימות, לומר, שלא נחסר משנותיה כלום, וגם לולי בשורת העקידה היתה מתה שרה באותה שעה. ונראה לפי זה לתרץ מה ששואלים איך מתה שרה ע"י בשורת העקידה הרי שלוחי מצוה אינם נזוקים, וכיון שאברהם היה בשליחות הקב"ה לעשות מצוה איך נגרם לו מזה נזק ומתה אשתו? ולפי הנ"ל מיושב היטב דבאמת הגיע זמנה למות אלא שהקב"ה גלגל שע"י מצות העקידה מתה אבל לא שמעשה עקידה גרם לה למות.

אנצרות התורה

למה לא עמדה שרה בנסיון?

וּתְמַת שָׂרָה בְּקִרְיַת אֶרְבֶּעַ (כג, ב)

שעל ידי בשורת העקידה, שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחתה נשמתה ממנה ומתה (רש"י) מה בין אברהם, שעמד בנסיון העקידה, לשרה, שפרחה נשמתה רק מן השמועה על כך בלבד? יש לומר בשעה שהקב"ה נותן נסיון לאדם, נותן לו יחד עמו את הכח לעמוד בו. חז"ל אומרים: "לעולם אל יביא אדם את עצמו לידי נסיון" (סנהדרין קז). גם כאן נראה שהטעם הוא, משום שהרי לא ניתן לו הכח המיוחד לעמוד בו. אברהם אבינו ניתנה לו העקידה כנסיון עבדו, ויחד עמו כח העמידה בו, אבל שרה הגם שגדולה היתה מאברהם בנבואה, הרי כיון שלא ניתן לה הנסיון, ממילא לא היתה מסוגלת לעמוד בו.

משלחן גבוה בשם "רבי חיים שמואלביץ"

לקח המטבע של אברהם: החיים חולפים ועוברים חיש מהר!

וְאֶבְרָהִם זָקֵן פָּא בְיָמָיו וְה' בְּרַךְ אֶת אֲבְרָהִם בְּכָל (כד, א)

מטבע של אברהם אבינו, זקן וזקנה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחר (ב"ק קמא:)

לבוחנה האם תבין בעצמה שגם שיעור שתיה מותר לתת לאדם קודם הבהמה.

הרב שאול רובין זצ"ל כסיפור "שנים מקרא"

מעלליו של היצר

וְלִרְבֵּקָה אָח וְשָׁמוּ לָבֵן וַיִּרְצֵן לָבֵן אֶל הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל הָעֵץ (כד, כט)

הבן איש חי, מפרש פסוק זה בדרך רמז: "וְלִרְבֵּקָה", זהו כנוי לנפש, שהיא צדקת. "אָח וְשָׁמוּ לָבֵן", הוא היצר הרע. מדוע נקרא היצר הרע לבן? כי הוא בא אליך כצדיק, עם מצוות, כאילו הוא צח וטהור. ומדוע הוא נקרא "אָח"? כי הוא נמצא איתך ובחברתך תמיד, כבר מן הלידה, היצר הטוב לעומתו, מגיע רק בגיל בר מצוה, ועוד סיבה יש שבגללה נקרא היצר "אָח", שתמיד היצר הרע הזה הוא, כאילו לטובתיך, הוא נותן לך עצות כוזבות, שנראות טובות בעיניך, הוא אחיך ואוהבך, כאילו, עד אשר מגיע הסוף המר, ונגלים מעלליו. ומה הוא עושה האח הזה, היצר הרע? "וַיִּרְצֵן לָבֵן אֶל הָאִישׁ", היצר הרע בא אל בן האדם, ומסית ומדרבן אותו "החוּצָה"! עוזב אותך מהשולחן ערוך, עוזב קצת את בית המדרש, ואל תלמד כל היום! ומה יש בחוץ? "אֶל הָעֵץ", מה שאני נותן לך אתה יכול לראות בעין, תענוגות של עכשיו ומיד, לא צריך לחכות לעולם הבא.

"הבן איש חי" כסיפור "אדרת אליהו"

יצחק מתקן תפילת מנחה כמנחה לעולתו

וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַת בְּשַׁדָּה לְפָנוֹת עָרֶב (כד, סג)

אברהם תיקן תפילת שחרית... יצחק תיקן תפילת מנחה, שנאמר "וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַת בְּשַׁדָּה לְפָנוֹת עָרֶב", ואין שיחה אלא תפילה... יעקב תיקן תפילת ערבית (ברכות כו:). אומר "ספר החיים" (לרבי חיים, אחי המהר"ל): "שחרית" נקראת על שם השחר, "ערבית", על שם הערב, ואם כך לתפילה בשעת צהריים היה צריך לקרוא "צהריים", ומדוע נקראת תפילה זו "מנחה"? יצחק אבינו היה קרבן על המזבח, אך יחד עם הקרבן לא הוגשה מנחה, לכן עמד ותיקן תפילה זו שתהא מנחה לעולתו.

ומתוך האור

כמה זמן חייבים להקדיש לחסד!

שאלה: אדם היושב בבית המדרש ופונים אליו בשאלות, האם חייב להשיב לכל שואל, גם שהוא מוטרד ולא יוכל ללמוד את דברים אשר עוסק בהם, או שמא קיים גבול כמה זמן חייבים להקדיש לחסד?

תשובה: יעויין ב"תפארת ישראל" תחלת פאה שכל אדם חייב לגמול חסד עם חבירו בחכמה שחנן אותו השי"ת ע"כ. אולם ברור שאם ישיב כל היום לשאלותיהם

תורתו מתי נעשית, ושמענו בשם הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, שאדם יפריש מעשר מזמנו לטובת חבירו. וכך הסביר מעשיו של ר' פרידא (ערובין דף נד:), שלמד עם תלמיד אחד ד' מאות פעם, שעשה זאת בשעות "מעשר" שהפריש לחסד. כלומר מכל עשר שעות שלמד לעצמו הפריש שעה לגמול חסד עם אחרים

עלינו לשבח א' (דף תרנט) מאת הרב זילברשטיין שליט"א

פתגם: על יהודי נאמר: 'ה' צלך', כשם שהצל מתנהג בדיוק על פי תנועותיו של האדם, כך הקב"ה מתנהג על פי מעשיו של יהודי, גמול חסדים ורחם על העניים והקב"ה יגמול עמך חסד וירחם עליך.

הבעל שם טוב

חקירה: אין עוונשים מן הדין: שלשה צדדים: שמא מגיע לו עונש חמור יותר, או שמא יש פירכא לקל וחומר, או שכך נמסרה המידה קל וחומר. (מהרש"א סנהדרין סד: חמור יותר, הליכות עולם: פירכא. רא"ם פרשת שמיני: כך נמסרה המידה)

ספר קובץ יסודות וחקירות

סיפור: וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם לְפָנָיו עִם הָאָרֶץ (כג, יב)

הגאון הקדוש מבוטשאטש זצ"ל היה מוהל מובהק ומומחה לרבים. וכל אימת שהזמינוהו לברית מילה, היה נעתר לקיום המצוה, אפילו אם הדבר היה כרוך בנסיעה למרחק רב. פעם הוזמן הרב לשמש מוהל באחת מעיירות הסביבה, ונוכח לדעת, שהסנדק לרך הנולד, אינו אלא בור ועם הארץ, אך מפאת עושרו הרב, התכבד בסנדקות, ע"י בעל הברית. כשהסבו הקרואים לסעודת המצוה בתום עריכת הברית, שתה אותו סנדק כמה כוסות משקה, וכטוב לכו ביין, קרא בשחצנות לעבר הרב, ראה נא רבי, כמה גדול ונכבד אני, הנה הכל היו עדים היום בשעת הברית, שהרב מבוטשאטש נאלץ להרכין עצמו בהכנעה יתירה לעברי. ענהו הרב ברוב תבונתו: הלא פסוק מפורש הוא בתורה "וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם לְפָנָיו עִם הָאָרֶץ" *להתעורר באהבתך*

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של גיינט מסעודה בת ג'ולי יעל, רפאל יהודה בן מלכה, שמעון בן נונא, בינימין יעקב בן זוהרית רות. מזל טוב והצלחה רבה לאשתי מלכה בת מרים

יוסף ג'רמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדרך נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון באתר

www.kollel-aixlesbains.fr